

MILJØ NØRREBRO

ÅRSBERETNING 2024

ÅRSBERETNING 2024

MILJØPUNKT NØRREBRO

På forsiden: Aske med vores Balkonkraftwerk i baggrunden. Balkonkraftwerk er plugin-solceller til stikkontakten, som man kan komme i gang med for få tusinde kroner. Desværre er de ikke lovlige i Danmark, men i Tyskland er der opsat flere hundrede tusinde enheder på ét år. Eget billede.

Indhold

Beretning	3
Indsatsområder	5
Aftale om aktivitetsstøtte	6
Indsatsområde 1: Sunde grønne byrum & renere luft (2024-25)	7
Indsatsområde 2: Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger (2024-25)	12
Indsatsområde 3: Åbn Ladegårdsåen (2023-24)	18
Indsatsområde 4: Klimahandling! (2023-24)	24
Driftsstøtte for 2024	28
Kontakt	29
Bestyrelsen	29

Beretning

Fonden blev stiftet den 29. april 2003 og har som eneste aktivitet Miljøpunkt Nørrebro's virke. Fonden har en bestyrelse med 8 medlemmer, hvor de udpegningsberettigede organisationer fremgår af vedtægterne. Fonden har hjemsted i Københavns Kommune og har til formål at støtte og udvikle det lokale miljøarbejde på Nørrebro.

Fonden har i 2024 drevet Miljøpunkt Nørrebro på Korsgade 16, st., 2200 København N. Miljøpunkt Nørrebro har igangsat og afviklet aktiviteter på Nørrebro i overensstemmelse med Fondens vedtægter samt samarbejdsaftalerne med Nørrebro Lokaludvalg under Københavns Kommune. Fonden har fremsendt årsplan, succeskriterier, budget, m.v. til Nørrebro lokaludvalg jf. samarbejdsaftalen.

Danmark har underskrevet Agenda 21-charteret i FN, og er derfor forpligtet til at udføre lokalt miljøarbejde. Københavns Kommune udfører det lokale miljøarbejde gennem lokaludvalgene og Nørrebro Lokaludvalg har lagt opgaven ud til Miljøpunkt Nørrebro. Københavns kommune har dermed gennem Nørrebro Lokaludvalg støttet Fonden med en driftsbevilling på i alt 822.804 kr. i 2024.

Derudover har Miljøpunkt Nørrebro puljebevillinger til aktiviteter i form af tilskud fra Nørrebro Lokaludvalg på 600.000 kr. Miljøpunkt Nørrebro og Lokaludvalget har en 4-årig aftale (2023-2026) om puljebevillinger på 600.000 kr. årligt til de i fællesskab aftalte indsatsområder:

- Sunde blå-grønne byrum & renere luft
- Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger
- Åbn Ladegårdsåen
- Klimahandling

Aftalen følger Københavns kommunes dagsorden om afbureaukratisering af det lokale miljøarbejde. Efter ledelsens opfattelse giver denne aftale gode resultater i forhold til Fondens formål, fordi der bruges færre midler på administration og rapportering.

Det efterlader flere midler og fleksibilitet til at lave indsatser, når behov opstår (fx sager om partikelforurening, Corona-aktiviteter, uventede projekter i De Gamles By eller sagen om brud på fredningen af Assistens Kirkegård), ligesom midlerne kan indgå som egenbetaling i pulje- & fondsansøgninger.

Vi har haft fokus på, at det lokale miljøarbejde har en plads i de store samfundsforandrende politiske dagsordener om forsyningssikkerhed, klimaforandringer og luftforurening. I år har vi fx haft besøg af Ukrainske delegationer fra energiministeriet og lavet forbindelse til relevante danske partnere.

Samtidig driver vi mere dagligdags aktiviteter i form af en miljøkajak på Søerne, indretning af affaldssystemer og grønne byrum. Miljøpunkt Nørrebro har været til stede i nationale såvel som lokale medier med nyheder eller opinion.

Infrarøde varmelamper sparer over 90% Co2 og driftsudgifter ift. gasbrændere, og fylder ikke på fortovene // eget foto

I de følgende kapitler kan du læse om vores aktiviteter og resultater af de indsatser der er aftalt med Nørrebro Lokaludvalg. Miljøpunkt Nørrebro udfører også ekstra aktiviteter, som ikke går ind under indsatsområderne, og dermed ikke er beskrevet udførligt i denne årsrapport. Vi skriver fx debatindlæg og høringsvar om bredere dagsordener, der styrker vores arbejde og støtter indirekte op om det lokale miljøarbejde. Fx sender vi overordnede høringsvar om lokalt miljøarbejde og Verdensmålene til statslige myndigheder.

Vores aktivitet omfatter også deltagelse i borgerfora, parkbrugerråd og diverse følgegrupper, som er uden for de aftalte indsatser. Miljøpunkt Nørrebro har også en del oplæg på uddannelsesinstitutioner og rundvisningsaktivitet, som ikke fremgår under indsatserne, da vi ser det som en generel tværgående del af udviklingen af miljøarbejdet.

Indsatsområder

Nørrebro Lokaludvalg & Miljøpunkt Nørrebro har på fælles seminar i efteråret 2022 udpeget følgende indsatsområder for 2023 (tilføjet årene 2024-25, vedtaget efteråret 2023, for at have samlet overblik over de pt. vedtagne indsatser):

2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sunde grønne byrum & renere luft		Sunde blå-grønne byrum & renere luft		Indsatsområde 1	
Klimatilpasning: Skybrud, stigende grundvand & hedeølger		Klimatilpasning: Skybrud, stigende grundvand & hedeølger		Indsatsområde 2	
Ladegårds Å	Åbn Ladegårdsåen			Indsatsområde 3	
Affald & Miljøkajak	Klimahandling!			Indsatsområde 4	

Udpegning af indsatsområderne er sket efter samarbejdsaftale mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg (2011) og model for fremtidigt samarbejde (2015), som det er vedtaget af Nørrebro Lokaludvalg. Se aftale og model for samarbejde på næste side.

Vi arbejder dynamisk med aktiviteterne, der løbende videreudvikles gennem perioden. Inden for en del af indsatserne går udviklingen hurtigt, mens andre måske ikke lever op til det forventede potentiale i enkelte år. Den 2-årige projekthorisont gør det nemmere at tilpasse indsatsernes hastighed og omfang.

Jf. samarbejdsaftalen skal Miljøpunkt Nørrebro løbende orientere lokaludvalget om væsentlige ændringer i forudsætninger og ved enighed kan de enkelte indsatsområder omprioriteres. Det kan fx være relevant ifm. epidemier som fører til nedlukning af samfundet eller pludseligt opståede lokale muligheder eller kriser, som lukning af ByOasen, eller afsløring af meget forurenende busser.

En del af vores aktiviteter i forbindelse med indsatserne er fælles for alle indsatserne, eller ligger uden for indsatserne, og vil derfor ikke være beskrevet som aktiviteter under de enkelte indsatser. Det gælder fx vores samarbejde og vejledning af studerende og egentlig undervisning eller rundvisninger, som vi laver mange af hvert år.

Under de enkelte indsatsområder vil det fremgå, hvilke høringssvar og større notater Miljøpunkt har skrevet under indsatserne.

I efterfølgende kapitler er en beskrivelse af gennemførte aktiviteter, status i forhold til opfyldelse af årsplanens mål og succeskriterier, samt øvrige aktiviteter, der er blevet aftalt med Nørrebro Lokaludvalg jf. samarbejdsaftalen (2011).

Aftale om aktivitetsstøtte

Ud over aftalen om driftsstøtte har Miljøpunkt Nørrebro før i tiden årligt søgt Lokaludvalgets pulje til at gennemføre de prioriterede aktiviteter og andre miljøprojekter jf. aftale om driftsstøtte (2011). Denne ordning gav administration for Lokaludvalget og usikkerhed for Miljøpunktet. Derfor blev der i 2015 indgået en tillægsaftale om prioritering og tilskud til 2-årige indsatsområder, som skal give mindre administration og mere fleksibilitet og kvalitet i indsatserne:

Modellen

Miljøpunkt Nørrebro arbejder med fire temaer med 2 års varighed. Der aftales to temaer på dagsseminaret i oktober hvert år (i startåret 2015 aftales der fire temaer, 2 med 1 års varighed og to med 2 års varighed), så temaerne kører forskudt af hinanden to og to. Temaerne kan opprioriteres eller nedprioriteres løbende, hvis det er nødvendigt. Dette kræver dog enighed mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg. Der afsættes et beløb på 150.000 kr. pr. tema pr. år.

Hvert år er der åbent for indmeldelse af temaer på Lokaludvalgets Byrum-, Miljø- og Trafik-arbejdsgruppemøde i september/oktober. Arbejdsgruppen drøfter de indkommende temaer og vælger et passende antal, som sendes videre til Miljøpunkt Nørrebro. Miljøpunkt laver en præsentation af de indmeldte temaer, samt de temaer som de selv mener er relevante på dagsseminaret. Herefter udvælges de to temaer, som Miljøpunkt skal arbejde med.

Miljøpunkt orienterer løbende Lokaludvalget om deres arbejde. Dette kan enten ske på et arbejdsgruppemøde eller på et Lokaludvalgsmøde.

Model:

1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år
tema 1		tema 1		tema 1	
tema 2		tema 2		tema 2	
tema 3	tema 3		tema 3		tema 3
tema 4	tema 4		tema 4		tema 4

Økonomisk ramme

150.000 kr. pr. tema. Med 4 temaer hvert år, så i alt 600.000 kr. pr. år.

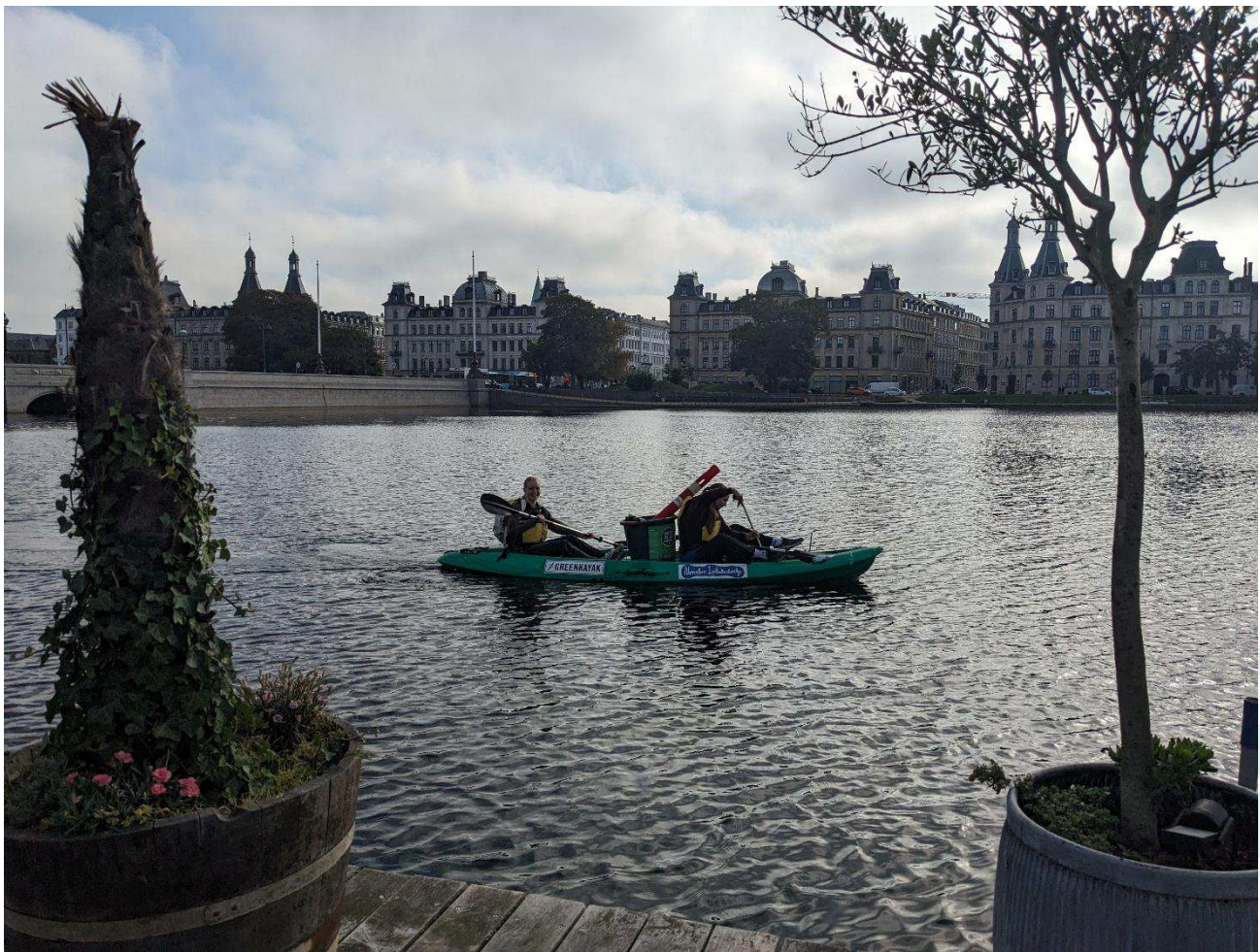
Tidsplan

August/september – Temaer til Miljøpunkts arbejde indmeldes.

September/oktober - De indmeldte temaer drøftes på Byrum, Miljø og Trafikarbejdsgruppens møde, og der udvælges et passende antal temaer, der videreformidles til Miljøpunkt Nørrebro.

Oktober – Fælles seminar, hvor det aftales hvilke temaer Miljøpunktet arbejder med. Miljøpunkt Nørrebro fremlægger her de temaer som Lokaludvalget har meldt ind og de temaer, som de selv mener er relevante at arbejde med.

Indsatsområde 1: Sunde grønne byrum & renere luft (2024-25)

Miljøkajakken på Sørerne, hvor frivillige låner kajakken og samler skrald samtidig. Miljøpunkt har kajakken i samarbejde med Lokaludvalg, Kaffesalonen, Søernes Sejlklub og GreenKayak. Eget billede.

Baggrund og status

Luftforureningen er sandsynligvis let faldende, men de erkendte omkostninger/dødsfald lokalt for luftforurening er fortsat stigende, fordi de tidligere opgørelser har været forkerte. Det er stadig helt normalt, at politikere tror og siger, at stort set al luftforureningen kommer fra udlandet og at vi derfor ikke kan gøre noget ved det lokalt.

Misforståelsen skyldes sandsynligvis dels påvirkning gennem mange år fra lobbygrupper som FDM og dels at Århus Universitet (DCE), som har opgaven med overvågning af luftforurening for staten, er så begrænsede i opgaveløsningen, at man ikke vil eller kan fremlægge en mere relevant opgørelse af sundhedsmkostningerne fra luftforurening.

Århus Universitet (DCE) har også [aktivt medvirket til at flytte målestationer, der viste forurening over grænseværdierne, længere væk fra trafikken](#) - imod Borgerrepræsentationens ønske og øvrige forskeres anbefaling, ligesom Århus Universitets kommunikationsafdeling har klaget til

pressenævnet og til Nørrebro Lokaludvalg, når Miljøpunkt Nørrebro har udtalt sig kritisk omkring luftforureningsmålingerne i pressen.

[Miljøpunkt Nørrebro har tidligere i fx Politiken beskrevet udfordringerne med DCEs tal](#) og estimeret de reelle omkostninger til luftforurening. Vores oplysninger førte bl.a. til et samråd i Folketinget med miljøministeren. DCE har delvist ændret kurs og forbedret luftforureningsberegningerne betydeligt de senere år. Tal for den samfundsøkonomiske omkostning til luftforurening er nu firedoblet til ca. 80 mia. kr. og meget tæt på vores estimat i Politiken på 75 mia. kr. Den lokale del af forureningen er femdoblet fra 5 til 25 mia. kr., hvilket sandsynligvis stadig er noget for lavt.

Dog ser vi samtidig tegn på tilbageskridt i indsatsen. Århus Universitet (DCE) er begyndt at udgive tal, hvor man mener at elbiler forurener stort set lige så meget som dieselmotorer. Det kan have meget store konsekvenser for fx roadpricing, da tallene fra DCE ukritisk tages ind i de Transportøkonomiske Enhedspriser i Transportministeriet. Københavns Kommune har lavet en [ny luftforureningsportal](#), hvor den lokale luftforurening stort set ikke er repræsenteret.

Stramning af Miljøzonen for ældre dieselmotorer er trådt i kraft og det har en begrænset, men dog meningsfuld effekt på luftkvaliteten ved vejene. I 2024 blev en lov om 0-emissionszoner vedtaget. Dog vil regeringen kun give tilladelse til én miljøzone i hver miljøzonekommune. Nørrebro bydel er med i opløbet til at blive 0-emissionszone.

Nørrebro har kun 7 m² offentligt grønt areal per indbygger. Det laveste i København. Der bygges fortsat i de grønne områder, men der er tegn på, at udviklingen bremser op og at man går over mod i stedet at bebygge områder, hvor der i forvejen er befastet eller bygget. Det kan man fx se i De Gamles By, hvor man nedriver gamle bygninger for at give plads til nye, i stedet for som tidligere at inddrage grønne områder. Der er muligvis også en overordnet trend med bevaring af bygninger på vej.

Der tabes fortsat store og værdifulde træer i bydelen. Dels arbejder man med et ekstremt forsigtighedsprincip ift. risikotræer m.m., som betyder at der fx på Assistens fældes mange gamle træer. Og dels fører vejgenopretningsprojekter (fx Jagtvej) og anlægsprojekter (De Gamles By) til, at træerne de-facto fældes, selv om meningen egentlig er, at man skal bevare dem og give dem bedre forhold.

Der er løbende tiltag til flere grønne og sunde veje, men reelt er der ikke sket meget på området siden lukningen af Nørrebrogade. Der ses dog en begyndende positiv udvikling, hvor både grønne bylivsgader (KK-projekt), nye facadebeplantninger (KK-projekt) og genplantning af alle de tomme plantehuller i bydelen (Miljøpunktets projekt) går i gang.

Formål (fra årsplanen)

Indsatsområde skal sikre at vi får flere sunde blå-grønne byrum og renere luft. At der er lighed i sundhed også for børn, som er født på Nørrebro, eller udsatte, som bor her og rammes af luftforureningen.

Vi skal følge op på de ting politikerne har lovet og generelt skabe oplysning og engagement blandt beboere og medierne omkring vores største miljøbetingede sundhedsproblem og samfundsøkonomiske udgift (ca. 6 mia. om året i KBH alene fra diesel, er vores vurdering).

Høringssvar

Miljøpunktet har skrevet en lang række udkast til høringssvar og breve til brug af Lokaludvalget, herunder; Indstilling til Lersø Park Allé vejgenopretning, Udkast til brev om luftforurening på skoler, Ikoniske træer i De Gamles By (liste med indstilling), Kvalificering af udkast til Plan for flere grønne kiler og sammenhængende grønne områder, Udkast henvendelse om De Gamles By (de små haver) og Udkast henvendelse om De Gamles By (ødelagte træer).

Aktiviteter og resultater

- Miljøkajakken på Peblinge Sø har igen været en meget positiv oplevelse, da nørrebroerne har kunnet komme ud på vandet gratis og samtidig samle plastik og gøre søen pæn.
Det har været tydeligt, ved visuel vurdering fra Dronning Louises Bro til hver side, at Peblinge Sø har været markant renere end Sortedam Sø, som ikke gøres ren, da vi ikke må sejle under Dronning Louises Bro.
- Miljøpunkt Nørrebro er koordinator på et trafikforum med en række andre grønne organisationer her i København. I stedet for blot at fokusere på trafik, knytter vores samarbejde an til tre forbundne temaer; *klima, trængsel og sundhed*, som også er forummets navn. Gennem dette forum sender vi høringssvar til de overordnede bydækkende planer.
Vores partnere er foruden de andre miljøpunkter; Rådet for Grøn Omstilling, JaJa Arkitekter, IDA (Ingeniørforeningen) og Dansk Cyklistforbund.
- Vi har desuden et Luftforureningsforum med Astma Allergi DK, Den Grønne Ungdomsbevægelse, Rådet for Grøn Omstilling, forskere fra KU m.fl. (<https://noget-i-luften.dk/>) Formålet med dette forum er at oplyse og komme med konkrete reguleringsforslag til EU og påvirke den danske regerings mandat til forhandlingerne i EU med de andre stater, samt påvirke EU-parlamentet. Arbejdet har ført til flere konkrete samarbejder med forskere fra KU om luftforurening.
- Vi var med til Bilfri Søndag sammen med Grønne ildsjæle, hvor vi havde en masse genbrugsmøbler med på Nørrebrogade og rekrutterede affaldsambassadører til gårdene, samt fortalte om vores pilotprojekt til at slå gårdenes affaldssortering sammen med de offentlige sorteringspunkter.

Billede fra gården bag Jagtvej, som er en fællesgård med en stor almennyttig afdeling og en enkelt opgang ejet af Kereby, der ville oprette parkering i store dele af gården, hvor der bla. også er en dagsinstitution // eget billede

- Miljøpunktet har været en af hovedkræfterne i aktionen for at stoppe, at en grøn fællesgård inde bag Jagtvej 101 (ejet af Kereby) blev omdannet til parkeringspladser. Sammen med beboerne og NLU fik vi dokumenteret overtrædelser og sået så meget tvivl om planerne, at politikerne valgte lave en ny lokalplan uden parkeringspladserne. Samtidig blev byggeprojektet bremsset så meget, at den gældende byggetilladelse er udløbet.
- Vi har foretaget diverse luftforurenings-målinger, hvor vi mener, at det kunne gøre os klogere på forureningsbilledet og gøre politikerne mere opmærksomme på problemet med luftforurening (hertil opgaven med at overvåge Stefansgade-projektet for Nørrebro Lokaludvalg, som var en betalt ekstraopgave). Samtidig søger vi regelmæssigt aktindsigt (senest september 2024) om antal bøder og effekt af miljøzonen, sådan at myndighederne ved, at nogen interesserer sig for det.
- Trafikplan Indre Nørrebro er ramt af store forsinkelser. Vi følger fortsat planerne i diverse hurtiggrupper med henblik på at få det bedste ud af det, og at de fleste midler ikke forsvinder i administration, rådgivere og om-projekteringer. Vi har dog begrænset succes med det.

- Vi fik medhold i klagesag omkring manglende ikonisering af træer i De Gamles By. Vi har efterfølgende haft godt samarbejde med forvaltningen og har udfærdiget liste med træer sammen med DN og eksperter, som er blevet ophøjet til ikonisk status af TMU. Det er nogle af de ældste og mest værdifulde træer på Nørrebro.

Indsatsområde 2: Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger (2024-25)

På felttur for at finde Lersøkilden langs den nedgravede Lygte Å på grænsen mellem Nørrebro og Bispebjerg, med repræsentanter for Nørrebro, Bispebjerg, Københavns kommune og HOFOR. // eget billede

Baggrund

Klimaet i byen og på Nørrebro forandres på en række områder, som er delvist afhængige af hinanden:

- Vi kan forvente mere hyppige og intense skadesgivende skybrud, samt flere lange regnhændelser, der vandmætter jorden. Skybruds-indsatsen relanceres med nye 'masterplaner' og igen er vi på Nørrebro med i første runde. Påbud om afkobling af regnvand kan forventes i gårdene på Nørrebro i de kommende år (hvilket kan give ekstra udgifter til beboerne).
- Overophedning af byen (UHI) kostede 250 menneskeliv i 2018 og det kan føre til tab af trædække, ubehag og sygdom - særligt på Nørrebro, som er omkranset og med få vandflader og grønne områder til at nedkøle byen.
- Der er på Nørrebro konstateret stigende grundvand, som giver skader på bygninger og dyb infrastruktur. Problemet vil sandsynligvis blive større ifm. forventet øget nedbør på 30 % og tætning af kloakkerne, så de ikke længere dræner grundvand væk. Ingen myndigheder

har ansvar for dette i dag, og det er ikke muligt at forsikre sig mod stigende grundvand og skader herfra.

Status

Indtil nu er der meget blandede resultater med skybrudsplanerne og et grundlæggende spørgsmål er, om København reelt mest udfører grønne overfladeløsninger eller de dyrere traditionelle kloakløsninger. Politisk er det besluttet på visionsniveau at gennemføre en 'grøn' skybrudsplan, men reelt bliver traditionelle løsninger ofte de fremherskende af praktiske og miljømæssige grunde.

Årsagen til gabet er en blanding af for dårligt forarbejde i de tidlige 'ikoniske projekter' (fx Rantzausgade og Hans Tavsens Park-Korsgade), politisk nedprioritering (der bliver ikke sat penge af i budget eller anlægsloftet stopper projekter), regulatoriske udfordringer og for mange forvaltninger og myndigheder, der ikke arbejder i samme retning. Derfor ender mange projekter som traditionelle kloakløsninger og meget Co2-tunge beton-anlægsprojekter i byrummene.

En anden bekymring går på, at der ikke bliver lavet regnvandssprojekter i gårdene, fordi det er for uigennemsigtigt og økonomisk vanskeligt at gå til. Kommunen har ikke pt. en indsats til at oplyse om de kommende krav om afkobling og man forventer derfor en *top down*-implementering af planen med brug af påbud, som kan have væsentlige økonomiske omkostninger for borgerne. Varsling om påbud om afkobling af regnvand i gårdene fra kloak har været i gang nogle år i andre bydele og det kommer nu også til Nørrebro ifm. etablering af regnvandsløsning (fx i Hans Tavsens Park, se nedenfor).

Det mest sandsynlige udfald for klimatilpasning og skybrudsplanerne er, at en større del af byen skal have en egentlig separat-kloakering under jorden i stedet for de grønne overfladeløsninger. Det vil koste mange milliarder kr. for forbrugerne, udlede store mængder CO₂, og ikke give en kvalitet i hverdagen for byen i form af mere grønne og blå byrum.

Senest i 2020 viste en anden klimatilpasningsudfordring sig; tørke og hedebløge. Søerne var næsten tømte for vand en stor del af året. Varmeø-effekten (Urban Heat Island) betyder, at tæt bebyggede områder som Nørrebro kan blive 12 grader varmere, end områder lige uden for København (KU, 2010), hvilket fører til kraftigt ubehag og øget dødelighed (overdødeligheden var i 2018 på 250 personer på landsplan, ifølge Statens Seruminstitut). Nørrebro er hårdt ramt af denne effekt, da vi er en omkranset og tæt bebygget bydel med meget lidt vandspejl og grønne områder. Det betyder at varmen ophobes på Nørrebro.

Der er pt. ikke en sammenhængende indsats til at sikre tilstrækkeligt vand på Nørrebro under fremtidens tørke og hedebløge. I 2018 blev der indført vandingsforbud. Manglen på vand er et problem, da afdampning af vand er med til at nedkøle byen under hedebløge, og fordi vand sandsynligvis bliver nødvendigt til trævanding, hvis træerne skal overleve længerevarende tørke.

Hvis træerne dør, vil det forværre varmeø-effekten, da trædække giver skygge og nedkøling ved afdampning fra trækronerne (hvis træerne har adgang til tilstrækkeligt vand).

Vi forsøger nu at tænke bæredygtigt vandkredsløb ind i de projekter vi deltager i, dvs. både regnvand, skybrud, nedsivning, stigende grundvand, ferskvandssystemet osv. Stigende grundvand er også blevet optaget som en af statens fire klimatilpasningsindsatser og indgår nu i HOFORs strategi. Der er dog ikke placeret et egentligt ansvar og økonomi til at håndtere stigende grundvand, som derfor ikke håndteres eller håndteres ad-hoc, hvis der fx er en utæt kloak, som kan tage vandet.

Formål (fra årsplanen)

At udvikle og udbrede bæredygtige helhedsløsninger til håndtering af klimaforandringer og vandets kredsløb i byen. Et eksempel på dette kunne være lokal udnyttelse af vandressourcen (grundvand og regn) i overfladeløsninger, som på en gang kan bidrage til nedkøling af byen under hedebløge, aflede kraftig regn og sikre et passende grundvandsspejl.

Høringssvar

Høring: Høring af forslag til projekttillæg 2024 til Spildevandsplan 2018, diverse tekster om Hans Tavsens Park-sagen, fx om at redde flere træer og fejlagtig opkrævning.

Desuden har vi deltaget i tekniske gennemgange af lovforslag til at håndtere stigende grundvand, som eneste repræsentant for København/større byer.

Aktiviteter

For at sikre at vi har vand nok på Nørrebro til fremtidens klima, jf. ovenstående status, så er det også nødvendigt at arbejde i oplandet til Nørrebro, hvor vandet kan komme fra. Vi har derfor stadig mere arbejde med tilstødende projekter som fx tætning af Lygte Å og Lersøkilden/Lersøparken skybrudsprojekt, hvor vandet til Ladegårdsåen og Søerne kan komme fra.

Det er et omfattende arbejde, for heller ikke her er projekterne tilpasset hele vandets kredsløb og byens behov, eller de lokale ønsker. Lersøkilden har været fælles budgetønske fra Nørrebro Lokaludvalg og Bispebjerg Lokaludvalg. Fra 2024 har Bispebjerg Lokaludvalg besluttet at finansiere en del af vores arbejde med dette projekt, da vi leverer en del af det faglige indhold og deltager i møder osv.

Ligeledes er vi aktive med Lokaludvalg og grupperne omkring Utterslev Mose, som arbejder for at få stoppet kloakoverløb, oprenset mosen og få lavet en boring til Carlsbergforkastningen, som vil give nok rent vand til Mosen (som blev erklæret biologisk død så sent som i 1968).

Miljøpunktet har været langt fremme og for år tilbage foretaget en kortlægning af alternative vandressourcer, inkl. stigende grundvand, med input fra mange borgere og aktører, og udgivet en [rapport](#) om perspektiverne.

Miljøpunkt Nørrebro til Mosetræf med udstilling og oplæg. Efter vores vurdering giver det værdi at deltage og støtte op om fælles-aktiviteterne. For dels ender vandet i vores bydel og i Søerne, og dels er vi, som omkranset bydel uden egen vandressource, afhængige af samarbejde med vores opstrøms naboer. Eget billede.

- Vi deltager også nedstrøms i forskellige grupper med relation til Søerne. Dels med en 'borgernes skybrudsmasterplan' med åben Ladegårds Å m.m., som har fået tilslutning fra Søfrontsgruppen og DN København. Og dels i en gruppe om Søerne og Åen i regi af lokaludvalgene, som også har som sigte at sikre enighed om løsninger mellem bydelene.
- Deltagelse i følgegrupper/hurtiggrupper om Hans Tavsens Park/Korsgade. I denne sammenhæng har vi valgt at sidde med ved bordet og arbejde derfra, for så at klæde andre på til at tage kampene:
 - Gennem denne gruppe har vi kvalificeret Nørrebro Lokaludvalgs stillingtagen til projektet, ved at vi har oplyst om, at projektet ikke var nødvendigt ud fra en hydraulisk betragtning, og at der i stedet kunne laves en minimumsløsning. Dette er desuden også noget, som vi gennem 5 år har sagt inde i følgegruppen.

- Vi har også i projektet opdaget, at forvaltningen ville pålægge AB JoJo at betale ca. 10.000 kr. per bolig (i alt 5 mio. kr.) for at afkoble regnvandet til parken. Dette mente vi ikke kunne forsvares, da vi kunne dokumentere, at afløbene allerede vendte ud mod parken. Forvaltningen har nu droppet at opkræve de pengene, efter at AB JoJo gav indsigelse.
- Vi har med vores viden fra gruppen hjulpet DN med at udpege træer, som man kunne insistere på skulle bevares.
- Miljøpunktet bidrager til forskningsprojekt med AKB Lundtoftegade, Københavns Universitet og Teknologisk Institut om at skabe et nyt klimakvarter omkring Bispeengen, hvor vi skaber bæredygtige vandløsninger baseret på gravitation, som går på tværs af privat (AKB) og offentligt (Bispeengen).
- Der har derudover været en del løbende sager om skybrudsprojekter på offentligt areal, som vi har skullet opklare, og lokalt skal have en holdning til, fx projekterne ved og omkring Sigurdsgade, hvor vi lokalt har haft holdninger til fx planer for saltning, hvordan det vil se ud om vinteren, samt om det er muligt at lavede regnvandskoblede træer eller ej.
- Miljøpunkt Nørrebro vejleder gårdlaug, der henvender sig til os, om LAR-løsninger (Lokal Afledning af Regnvand). Det er dog fortsat besværligt og utilgængeligt for gårdlaug at gå i gang med. Vores vejledning har fokus på, at det skal være simpelt, ikke skal føre til huslejestigninger, og at HOFOR skal bidrage med en rimelig betaling.

Miljøpunkt Nørrebro har tidligere brugt en del energi på, at forsyninger og forvaltning ikke skal forhindre en politisk beslutning om åbning af Ladegårdsåen, ved at planlægge store investeringer i området, som vil forhindre åbning af åerne og udnyttelse af vandet. Bla.:

- Åboulevard-skybrudsprojektet har vi fået sat på pause, da det ikke er afklaret, hvad der skal ske med Bispeengen. Bispeengen kan tage ca. halvdelen af vandet, der ellers skal i en stor skybrudstunnel, som koster ca. 1.400 mio. kr. til Havnen.
- Vending af Grøndals Å er pt. droppet og afkoblet fra skybrudsprojektet. Vending af Grøndals Å ville ellers have taget vandet fra Søerne og Ladegårds Å.

Vi ser de senere år en ny positiv tilgang fra forvaltningen, hvor de fremlægger mange projektidéer, som understøtter åbning af Ladegårdsåen, og mere og renere vand i byen, så vi skal bruge mindre energi på at forsvare vores lokale ønsker, og i stedet kan arbejde konstruktivt med forvaltningen.

Indsatsområde 3: Åbn Ladegårdsåen (2023-24)

Det er lykkedes at udvide det stykke af åen der åbnes i etape 1 til mere end én kilometer – ca. 35 % af åen. Kort: Tredje Natur for Københavns Kommune.

Baggrund

Ladegårdsåen er en rørlagt å fra Bispeengen til Sørerne. Den har gennem 500 år leveret vand til København og er fortsat eneste vandkilde til Sørerne, Østre Anlæg og Kastellet.

Borgerinitiativet Åbn Åen er et tværkommunalt initiativ, som har været involveret i at udvikle alle

de forskellige forslag til at åbne Ladegårdsåen og har søgt politisk opbakning til de forskellige forundersøgelser. Borgerinitiativet er styret fra Miljøpunkt Nørrebro.

Lokaludvalget har besluttet 'fortsat at arbejde for det fulde Ladegårds Å-projekt og bakke op om, at Miljøpunkt Nørrebro gør det samme', samt at Miljøpunktet kan arbejde for at gennemføre projektet etapevis.

Staten har udskudt hovedrenovering af Bispeengbuen i 10 år – til gengæld er vurdering af udgiften til levetidsforlængelsen steget til ca. 250 mio. kr. De store udgifter giver et incitament til at lave en alternativ løsning.

Vejdirektoratet og Staten er ejer af Bispeengbuen og området under Bispeengbuen. Bispeengbuen står kun 10 meter fra borgernes soveværelser, der hvor den er nærmest. Bispeengbuen har alvorlige skader og skal renoveres/levetidsforlænges i 2030.

Formål med indsatsen (fra årsplanen)

At fremme åbning af Ladegårdsåen, samt nedrivning af Bispeengbuen og evt. tunnelering af vejen, samt sikre, at nedrivning af Bispeengbuen bliver etape 1 af en ambitiøs Ladegårds Å-løsning.

Status

Status på projektet er, at Vejdirektoratet er færdige med forundersøgelserne til nedrivning af halvdelen af Bispeengbuen, som der blev sat 10 mio. kr. af til i Folketingets infrastrukturaftale. København og Frederiksberg har med brede flertal besluttet at ønske nedrivning af halvdelen af Bispeengbuen og indretning af en skybrudspark med åbning af Ladegårdsåen. Det er afgørende at kommunerne står sammen i forhandlingerne med staten, hvis der skal laves en aftale.

Vi har arbejdet målrettet på, at projektområdet skulle udvides, så dobbelt så meget af åen bliver åbnet i etape 1 (se kortet øverst). Dette fandt forvaltningen internt midler til at efterkomme, og det viste sig, at det kunne lade sig gøre.

Samtidig undersøger Københavns Kommune også hele 'Den Grønne Boulevard' over til Amager - inklusive hele Åboulevarden (med tunnel). De to projekter er ikke modsætninger og kan ses som etaper i det samme projekt.

Et åbent spørgsmål er, om kommunerne vil overtage Bispeengbuen og de 250 mio. til vedligehold, som Transportministeren har tilbudt. Alternativt kan der arbejdes på, at Vejdirektoratet laver de nødvendige arbejder med vejene, og så derefter overdrager området til kommunerne, som etablerer åen og parken.

Næste skridt i processen er, at der skal indgås en aftale mellem kommunerne og Staten og afsættes penge til en MKV/miljøvurdering, inden der kan vedtages en anlægslov.

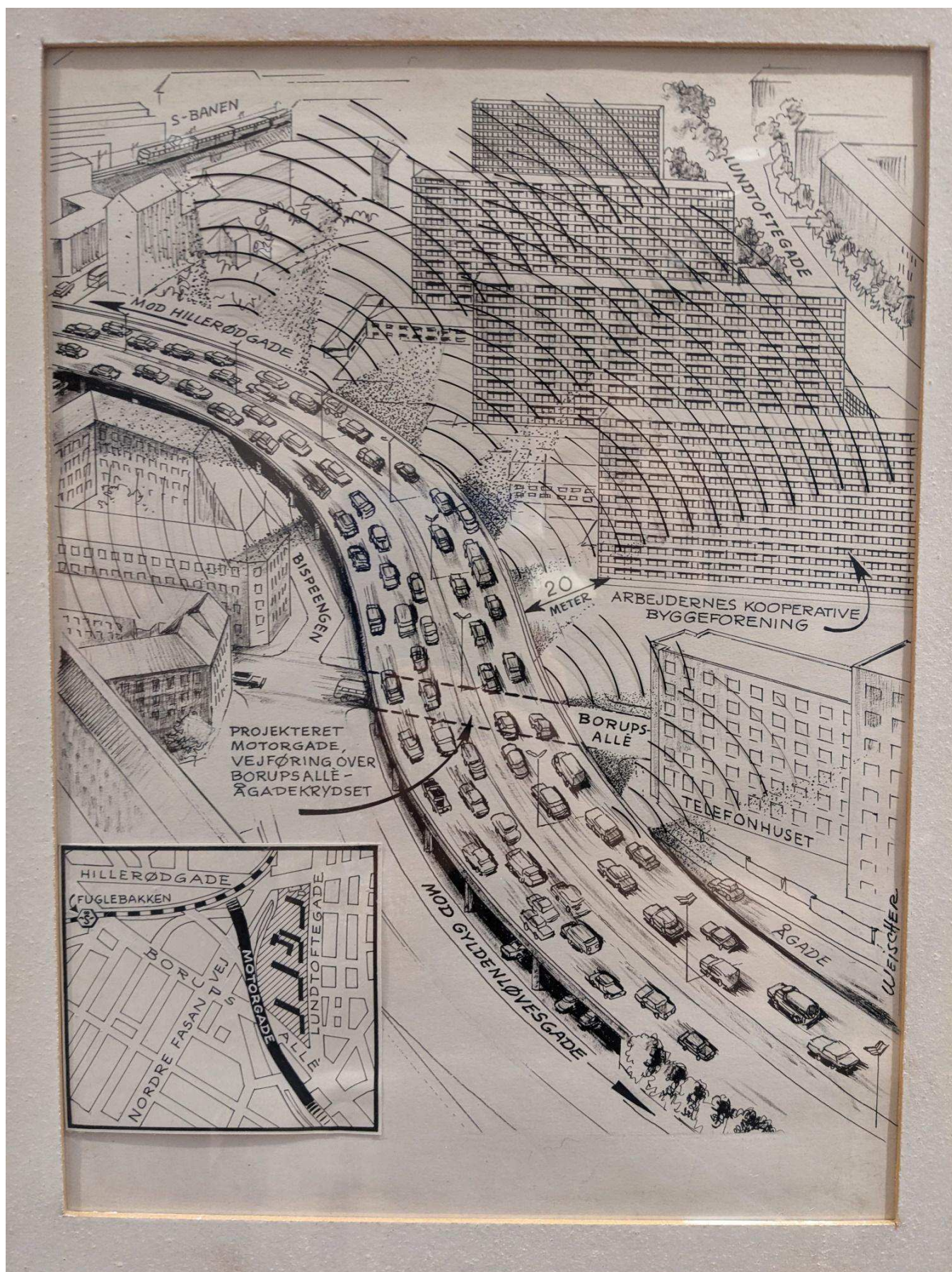

Illustration af Bispeengbuen inden opførslen, sandsynligvis bragt i en avis. Man vidste godt, det ville give problemer. Affotografering fra KAB-huset, hvor tegningen hænger i dag.

Aktiviteter & resultater

I 2024 har vi fulgt op på de mange projekter og budgetter aftalt i 2023 omhandlende Ladegårdsåen; en Masterplan for åbning af flere åstrækninger, en video-undersøgelse af åerne, og boring til Carlsbergforkastningen ved Utterslev Mose. Dette kommer oven i en analyse af et rensningsanlæg langs Ladegårdsåen og Lersøkilden, som vi fik finansieret i tidligere år.

Vi har deltaget i de forskellige forundersøgelser og har i mange tilfælde kunnet komme med tidlige input og perspektiver. Det virker som om, at der nu er en forståelse omkring, at ophavet til å-projektet er lokalt og at vi skal have indflydelse. Vi inddrages mere og der bliver lyttet. Vi ser nu, at åbning af Ladegårdsåen har fået en fremtrædende plads i projektscenarierne og i de forskellige undersøgelser.

Perspektivet med de mange undersøgelser om vandsystemet er, at Ladegårdså-projektet bliver en driver for at analysere og løfte hele ferskvandssystemet og ikke kun Ladegårdsåen. Perspektivet er teknisk meningsfuldt, da vandsystemet hænger sammen, og det styrker i sidste ende vores projekt, da andre bydele og borgergrupper engagerer sig sammen med os.

Vi har også opnået gode resultater med det strategiske arbejde for at fremme projektet i planer og strategier. I starten af året fik vi gode resultater af vores høringssvar til Kommuneplanstrategien, hvor en forvaltning pludselig havde foreslået under Bispeengbuen som et område for kreative erhverv. Det blev fjernet i den endelige strategi.

Derefter havde vi et større udredningsarbejde med 'Plan for flere grønne kiler og sammenhængende grønne områder', hvor de forskellige åer og projekter var skrevet ind på en forkert og misvisende måde med forkerte navne. Det blev heldigvis også rettet op i den endelige version, så det flugter mere med Bydelsplanen og lokale ønsker.

Pressearbejde har ført til flere artikler i nationale og lokale medier. Både i forbindelse med forundersøgelser og den løbende politiske proces. Herudover driver vi et meget læst nyhedsbrev (14.000 abonnenter), hjemmeside og en facebookside.

Miljøpunktet har overordnet arbejdet videre på, at de forskellige aktører og interessenter arbejder konstruktivt med projektet ud fra lokale ønsker. Det har gennem årene været en vanskelig opgave med to kommuner, rigtig mange forvaltninger og staten.

Det næste skridt er sandsynligvis, at Vejdirektoratet skal foretage en miljøvurdering/MKV, inden der kan vedtages en anlægslov. Derfor havde vi også i vinters foretræde for Transportudvalget, bla. med nogle borgere, der kan huske Ladegårdsåen inden Bispeengbuen blev opført (billedet herunder).

Høringssvar

Vi skriver løbende notater og kommentarer til de forskellige forundersøgelser af projektet (dette år især til masterplan for åbne vandløb og tillægsundersøgelsen om udvidelse af åen ved Bispeengen).

Derudover har vi skrevet udkast til høringssvar fra NLU til fx Kvalificering af udkast til plan for flere grønne kiler og sammenhængende grønne områder og Kommuneplan (intern & ekstern).

Indsatsområde 4: Klimahandling! (2023-24)

Elnettet i København er ekstremt godt og der er en meget høj forsyningssikkerhed, samt kapacitet til elbiler mm. Dog vil byudviklingsprojekter i Østhavnen, landstrøm og tilslutning af store varmepumper betyde udbygning af elnettet på de højere spændingsniveauer. Eget foto af en af de ældre transformerskabe på Nørrebro ved Guldbergsgade.

Baggrund

Klima er den største udfordring de kommende årtier. På trods heraf har København opgivet at nå målet om at være CO₂-neutral i 2025 (på de geografiske udledninger - det vil sige uden forbrug osv.). Danmark skal reducere CO₂ med mindst 70 % i 2030, for at leve op til Paris-aftalen. Men for reelt at bidrage til at bremse og afværge katastrofale klimaforandringer, vil det være nødvendigt at både København og Danmark bliver CO₂-positive hurtigst muligt.

Formål (fra årsplanen)

Begrænse energiforbruget og CO₂-udledningen, så den grønne omstilling gøres hurtigere og billigere end ellers, samtidig med at boligudgifter for nørrebroerne holdes nede.

Høringssvar

Vi har i år skrevet en del notater og udkast med sigte på at reducere ressourceforbrug og CO₂-udledning, fx Forslag om Energipark i Ring 5-motorvejen, Delebiler og ladestandere, (interne høring/notat) og Udkast til brev om varmelamper / gasvarmere.

Status

København er ved at udvikle en ny klimaplan 2035, som erstatning for den gamle plan. Forbruget fra borgere og virksomheder (scope 3) ser ud til at få en markant plads i planen, hvilket giver en mere omfattende og kompliceret plan, der potentielt kan have en større klimaeffekt, hvis planen følges.

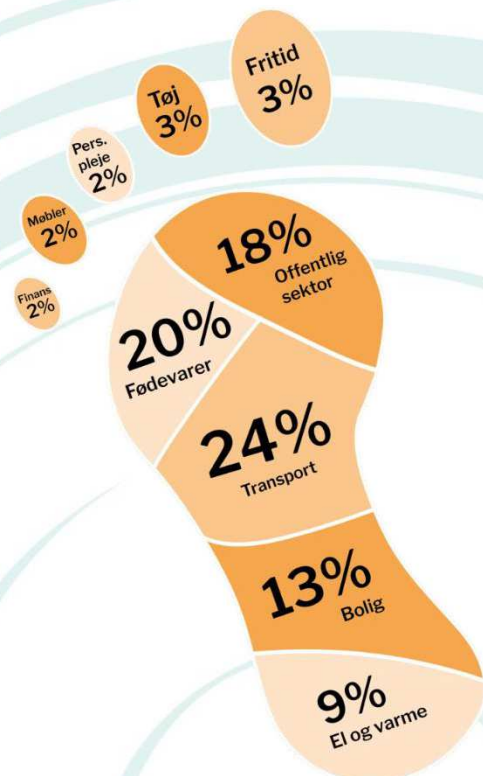
Umiddelbart er udledninger fra anlæg ikke medregnet fuldt ud og det viser et behov for, at der er fokus på udledninger fra de mange byggerier i København (se fx en kronik, som vi har skrevet om problemet sammen med Den grønne ungdomsbevægelse og Klimabevægelsen [her](#), også bragt i Information).

Aktiviteter

Nørrebro Klimatopmøde fyldte meget i 2023, og i 2024 skulle der følges op. Nogle af de nedsatte arbejdsgrupper er stadig aktive, men det er lidt uklart hvem der nu fører det videre, da det er Københavns Kommunes forvaltning og dennes rådgivere, der har opgaven med at forankre, evaluere og tage næste skridt. Mange af de deltagende aktører virker stærke, og er nogle vi allerede samarbejder med mere projektnært, så det er lidt uklart, om det giver mening at bruge tid på mange fortsatte møder i regi af et lokalt klimatopmøde.

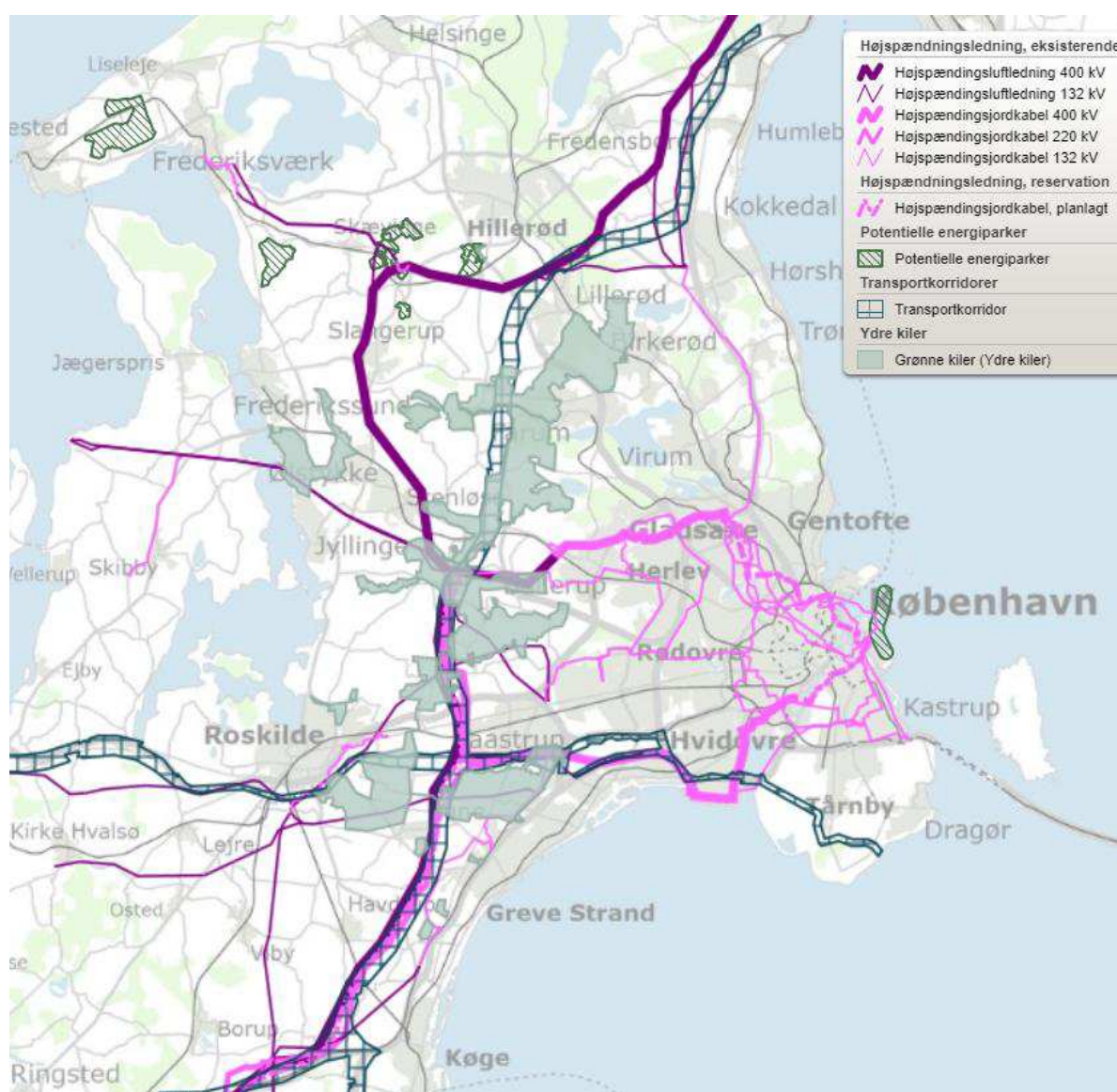
Vi har sammen med Lokaludvalgets formand skrevet en opfølgning på klimatopmødet i [Altinget](#), som også er et indspark til arbejdet med den nye klimaplan (th. ses udledningerne fra københavnske borgere, ifølge Concito).

I tidligere år har vi haft en særaftale med HOFOR om at komme ud til bydelen og gennemgå konkret varmecentraler på en liste med ejendomme. I år har vi produceret seks videoer omkring fjernvarme med gode lokale historier om hvad beboerne gør og kan gøre. Det har vi gjort for at komme bredere ud og måske også ramme nogle af de yngre børnefamilier i andelsbestyrelser osv., som ikke normalt går op i fjernvarme. Videoerne er både i versioner til sociale medier og til hjemmeside. Se en af videoerne [her](#).

I 2024 har vi også lavet en rapport og indsats mod energifrås til udendørs opvarmning. I forbindelse med arbejdet opdagede vi, at infrarøde opvarmning bruger mindre energi, virker i blæst, fylder ikke på fortovene og udleder ikke luftforurening eller Co2. Gasdrevne terrassevarmere er dermed problemet, og vi har været i kontakt med alle erhvervsdrivende med gasbrændere på Nørrebro. Rigtigt mange erhvervsdrivende på Nørrebro har allerede taget det klimavenlige (og driftsmæssigt billigere) valg med infrarøde lamper, sandsynligvis pga. en høj bevidsthed om bæredygtighed hos både ejere og kunder. Dette er dog slet ikke tilfældet i mange andre bydele, så derfor har vi sendt vores notat til alle de andre bydele, hvor flere har taget kampagnen op.

I begge ovenstående tilfælde er vores tilgang både at appellere til at tage det gode klimavalg, og samtidig påpege, at det bæredygtige valg ofte sparer penge og dermed er med til at holde udgiften til at bo og drive erhverv på Nørrebro nede.

Kort over Ring 5-motorvejskorridoren, transmissionsledninger og grønne kiler uden om København. Kort fra MiljøGIS.

Vi har i forbindelse med debatten om energiparker og revision af Fingerplanen udfærdiget et forslag til hvordan hovedstaden kan bidrage med billig opsætning af VE nær København, ved at bruge Ring 5-transportkorridoren. Forslaget er tænkt som et modspil til de konstante historier fra udkantsdanmark om, at hovedstadsområdet ikke vil bidrage med VE, men gerne opsætter 'jernmarker' i Jylland og på Falster (hvilket København også har gjort).

Forslaget er også et helt konkret forslag til opsætning af VE, som tager hensyn til hvor der er højt forbrug, plads i elnettet, og hvor det kan indgå i indsatserne for at beskytte vores drikkevand og skabe grønne kiler om København. Ministeren har svaret positivt på vores forslag, både til en Christiansborg-høring og i et brev til os. Forslaget er sendt til Andel, HOFOR m.fl.

Samtidig er vi begyndt at teste de såkaldte 'Balkonkraftwerk' i Danmark. Det er mindre solcelleanlæg, som blot skal sættes i stikkontakten. Med de kraftigt faldende priser kan det være en god måde for nørrebroerne og deltage i den grønne energiomstilling. Desværre er det ikke helt lovligt i Danmark, men i Tyskland er der mange hundrede tusinde anlæg i drift.

De offentlige sorteringspunkter har været et fokuspunkt gennem 2024, hvor vi sammen med forvaltningen og lokaludvalget har bygget og indviet 3 miljøstationer, hvor det private affald fra gårdene håndteres sammen med det offentlige affald i sorteringspunkterne. Målet er at optimere og effektivisere ressourceindsamlingen til gavn for alle. Efter pilotfasen skal der laves en økonomisk model til deling af udgiften til de fælles affaldssystemer. Vi har talt med mange borgere om potentialet i dette til Bilfri Søndag.

I september udnyttede vi vores kajak i Peblinge Søen til et event der understøttede Plastic Change's mærkevarerundersøgelse. Det er den årlige globale undersøgelse, der påviser hvilke firmaer som dominerer affald spredt på gaden og i naturen. I Peblinge søen er det ølmærker, ikke mindst Carlsberg, som dominerer.

Driftsstøtte for 2024

Miljøpunktets opgaver i forhold til driftsstøtten

Miljøfondene har jf. aftalen om driftsstøtte (2011) en række opgaver i forbindelse med modtagelse af driftsstøtte fra lokaludvalget, herunder at der årligt udarbejdes årsberetning og regnskab for miljøarbejdet, for så vidt angår støttebeløbet.

Driftstilskuddet finansierer henholdsvis basisdriften af Miljøpunktet, herunder borgerkontakt samt udvikling af prioriterede miljøprojekter, der fastlægges mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg.

Driftstilskuddet finansierer også en lang række aktiviteter, som ikke er en del af indsatserne, fx deltagelse i følgegrupper, parkbrugerråd og høringssvar i forbindelse hermed m.m.

Indtægtspost	2024
Driftsstøtte fra Nørrebro Lokaludvalg	822.804
I alt indtægter	822.804

Udgiftspost	2024
Lønoms-kostninger	446.399
Husleje m.m.	192.547
Kontorhold & administration	183.858
I alt udgifter	822.804

Miljøpunkt Nørrebro har fra 2016 nedbragt faste omkostninger markant ved at flytte til nyt mindre lejemål i Korsgade 16 og ved øvrige tiltag som løbende at udbyde revision, forsikringer m.m.

Kontakt

Centerleder:

Anders Jørn Jensen
Miljøpunkt Nørrebro
Korsgade 16
2200 N

T +45 22555303

M ag21.andersj@gmail.com

miljoe-noerrebro.dk

www.facebook.com/MiljopunktNorrebro

Bestyrelsen

Bestyrelsesformand:

Jan Andersen
Blågårdsgade 14 2 tv.
2200 København N.
T +45 28773396
M jan@mijl.dk

Næstformand:

Jesper Langebæk

Bestyrelsesmedlemmer:

Marcus Vesterager
Per Grønne Jørgensen
Erik H. Jørgensen
Marina Bergen Jensen
Sebastian R. Eskerod
Oliver Dalgaard

Bagsidebillede Nuuks Plads-rydningen. Martin Nyrops søjler blev reddet, men toppen af den ene søjle blev slået af og er nu bevaret på Miljøpunkt Nørrebros kontor, indtil nogen vil passe på den.

Årsberetning 2024

Miljøpunkt Nørrebro
Korsgade 16
2200 Nørrebro

Eget foto